

Institut de cultura: **ARXIU HISTÒRIC**
DE LA CIUTAT

Seminari d'Història
de Barcelona

L'exaltació del llibre al Vuitcents. Art, indústria i consum a Barcelona

Curs d'Història de Barcelona, 2005-2006

Col·labora

 Biblioteca
de Catalunya

 Ajuntament de Barcelona

L'exaltació del llibre al Vuitcents. Art, indústria i consum a Barcelona

Direcció: Pilar Vélez

18 d'octubre	La teoria romàntica del llibre. Victor Hugo i la invenció de la impremta <i>Ramon Grau</i> (Arxiu Històric de la Ciutat)
25 d'octubre	Edició, impremta i cultura de l'imprès a la Barcelona dels segles XVI a XVIII <i>Fco. Javier Burgos</i> (Universitat de Girona)
8 de novembre	Del llibreter-impressor a l'editor o de la manufactura a la indústria gràfica. Economia i edició <i>Romà Arranz</i> (Escola Massana)
15 de novembre	El 'descobriment' de la tipografia: tipografies de lectura, tipografies de fantasia <i>Josep M. Pujol</i> (Universitat Rovira i Virgili)
22 de novembre	El triomf de la imatge: llibres per llegir i llibres per mirar. La revolució litogràfica <i>Pilar Vélez</i> (Museu Frederic Marès)
13 de desembre	Del llibre il·lustrat al llibre decorat: la fusió del text i la imatge. D'Apel·les Mestres al Modernisme <i>Eliseu Trenc</i> (Universitat de Reims)
20 de desembre	L'enriquiment del llibre: del relligat manual a l'enquadernació industrial i al relligat artístic de bibliòfil <i>Aitor Quiney</i> (Biblioteca de Catalunya)

- 10 de gener **La lectura: nous públics, noves maneres de llegir, noves estratègies**
Montserrat Comas (Biblioteca-Museu Víctor Balaguer)
- 17 de gener **L'interès pel llibre: dels gabinets de lectura al col·leccionisme, la bibliofília i l'exlibrisme**
Francesc Xavier Puig Rovira (historiador)
- 24 de gener **El llibre de divulgació científica a la segona meitat del segle XIX**
Agustí Nieto-Galán (Universitat Autònoma de Barcelona)
- 31 de gener **La primera gran indústria del llibre al darrer terç del segle XIX: les editorials Espasa, Salvat i Montaner y Simón**
Philippe Castellano (Université de Rennes 2)
- 7 de febrer **Els professionals del llibre: de l'activisme poligràfic d'Eudald Canibell a l'Institut Català de les Arts del Llibre**
Santi Barjau (Museu de les Arts Gràfiques)
- 14 de febrer **El llibre a la darrereria del Vuitcents: l'obra d'art total**
Pilar Vélez (Museu Frederic Marès)

El present curs és organitzat en col·laboració amb la Biblioteca de Catalunya i s'inscriu en el marc de les activitats de l'Any del Llibre i la Lectura. Potser algú pot pensar que el seu títol peca de triomfalista; tanmateix, té una justificació ben clara. El llibre, com a producte imprès, creix progressivament des del segle XVI, però sens dubte és al segle XIX quan fa un salt exponencial: entre el 1800 i el 1900 s'editen més llibres que fins al 1800. Barcelona ha estat considerada des de l'inici de la impremta un centre editorial notable. Al segle XIX, la revolució industrial també arribà a les arts gràfiques. La foneria i la impressió tipogràfica –que comença adoptant la premsa de ferro colat i arribarà fins a les grans rotatives–, els nous sistemes de reproducció d'imatges –des de la revolucionària litografia fins a l'adaptació de l'electrotípia en la reproducció de les matrius xilogràfiques i als procediments fotomecànics al darrer terç del segle– i l'avenç tècnic aplicat a l'enquadernació van proporcionar una nova dimensió al món del llibre.

L'alfabetització creixent, el destacat paper dels públics lectors femení i infantil, els col·leccionistes i bibliòfils, que promocionaren edicions singulars o reedicions històriques; tot plegat portà a un increment de la producció i a la demanda de llibres de tot tipus. Llibres per llegir, per estudiar o simplement per contemplar i delectar-s'hi sorgiren arreu i foren il·lustrats pels nous professionals de la imatge: primer, els dibuixants litògrafs i, després, els il·lustradors que, gràcies al fotogravat, van poder prescindir dels gravadors de reproducció i esdevenir, finalment, veritables artistes del llibre.

La potent indústria editorial del darrer terç del segle XIX no només permeté una gran divulgació del llibre literari, històric o científic en llengua castellana, sinó que afavorí la florida de l'edició de bibliòfil, que recuperà textos catalans i formes del passat, que prengueren cos just en el pas del segle XIX al XX. Aleshores, amb la integració de les arts que caracteritzà el Modernisme, el llibre assolí el rol d'obra d'art total, com a íntima fusió de text, il·lustració, ornamentació i relligat. Resseguir el procés que va portar a aquesta exaltació és l'objecte del curs que ara us oferim.

La durada del curs és de 15 sessions, que tindran lloc els dimarts, entre el 18 d'octubre de 2005 i el 14 de febrer de 2006, de les 19 a les 20.30 hores, a la sala d'actes de l'Arxiu Històric de la Ciutat.

Matrícula: 70 euros.

Assistència a conferències sense matriculació: 6 euros/conferència.

Per formalitzar la inscripció cal trucar a l'Arxiu Històric de la Ciutat-Seminari d'Història de Barcelona, de 9 a 14 hores, fer el pagament en qualsevol oficina de la Caixa de Pensions, al compte corrent: Institut de Cultura de Barcelona, 2100 3236 85 2200065134, codi *curs llibre*, i trametre el comprovant de l'ingrés, per correu o fax.

Arxiu Històric de la Ciutat Seminari d'Història de Barcelona

Casa de l'Ardiaca

Carrer de Santa Llúcia, 1

08002 Barcelona

Tel. 93 518 11 95 / Fax 93 517 85 27

A/e: shb@mail.bcn.es